

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавська державна аграрна академія

ПРОГРАМА

додаткового фахового випробування для перехресного
вступу за спеціальністю 101 «Екологія» ступеня вищої
освіти «Магістр» у 2018 році

ПОЛТАВА – 2018

Програму підготували викладачі факультету агротехнологій та екології:

- **Піщаленко М.А.** – доцент кафедри екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, професор;
- **Міщенко О.В.** – завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова;
- **Нагорна С.В.** – доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
- **Шокало Н.С.** – доцент кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова;

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Екологія» 20 лютого 2018 р. (протокол № 7)

Голова науково-методичної ради
спеціальності «Екологія», к.с.-г.н., доцент

Н.П. Коваленко

В С Т У П

В умовах нових економічних відносин фахівець-еколог повинен мати фундаментальну гуманітарну, загальнонаукову, спеціальну та практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, оновлювати і збагачувати свої знання, вміти на практиці застосовувати сучасні економічні методи управління навколошнім середовищем.

Фахівець природоохоронної галузі має відповідати теоретичній і практичній підготовці, організаторським навичкам, володіти досвідом проведення науково-дослідницької роботи, вміти творити, мислити й працювати з людьми.

Досягнення зазначених вимог можливе за умов постійного проведення контрольних заходів із визначення відповідності знань та умінь випускників змісту освіти та змісту навчання, зазначених у галузевих стандартах.

Для вступників, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра за напрямом підготовки іншого профілю, окрім фахового вступного випробування для вступу на основі ступеня «Бакалавр» передбачено додатковий іспит для перехресного вступу.

Головним завданням додаткового іспиту для перехресного вступу зі спеціальності «Екологія» є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу додаткових дисциплін: «Грунтознавство», «Заповідна справа», «Загальна екологія та неоекологія».

В процесі складання додаткового іспиту для перехресного вступу зі спеціальності 101 «Екологія» студенти повинні відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики бакалавра з напряму «Екологія, охорона навколошнього середовища та збалансоване природокористування» показати високу фундаментальну професійну та практичну підготовку.

Зазначені фахові випробування можуть бути використані також з метою оперативного визначення роботодавцем, керівником дипломної роботи, особисто випускником наявності в студента-випускника мінімальних знань та умінь, визначених галузевими стандартами вищої освіти і необхідних для виконання ними відповідних соціально-виробничих функцій та успішного вирішення типових завдань професійної діяльності.

Вступні випробування проводяться у вигляді тестових письмових завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

Додатковий фаховий вступний іспит передбачає виконання тестових завдань, які об'єктивно визначають їх рівень підготовки вступника.

Тестова перевірка знань з дисциплін, які вивчалися на рівні молодшого спеціаліста. Вона охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

- а) запитальної (змістової) частини;
- б) варіанти відповідей.

Ці тести є складовою частиною фахового випробування вступників. Оцінювання здійснюється за шкалою від 50 до 100 балів (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідність балів вступних фахових випробувань шкалі 50-100

За 4-х бальною шкалою	За шкалою 50-100	За 4-х бальною шкалою	За шкалою 50-100
2,00-2,06	51	3,51-3,56	76
2,07-2,12	52	3,57-3,62	77
2,13-2,18	53	3,63-3,68	78
2,19-2,24	54	3,69-3,74	79
2,25-2,30	55	3,75-3,80	80
2,31-2,36	56	3,81-3,86	81
2,37-2,42	57	3,87-3,92	82
2,43-2,48	58	3,93-3,98	83
2,49-2,54	59	3,99-4,04	84
2,55-2,60	60	4,05-4,10	85
2,61-2,66	61	4,11-4,16	86
2,67-2,72	62	4,17-4,22	87
2,73-2,78	63	4,23-4,28	88
2,79-2,84	64	4,29-4,34	89
2,85-2,90	65	4,35-4,40	90
2,91-2,96	66	4,41-4,46	91
2,97-3,02	67	4,47-4,52	92
3,03-3,08	68	4,53-4,58	93
3,09-3,14	69	4,59-4,64	94
3,15-3,20	70	4,65-4,70	95
3,21-3,26	71	4,71-4,76	96
3,27-3,32	72	4,77-4,82	97
3,33-3,38	73	4,83-4,88	98
3,39-3,44	74	4,89-4,94	99
3,45-3,50	75	4,95-5,00	100

Додаткове вступне випробування оцінюється як:

- «зараховано» – якщо студент набрав 68 і більше балів;
- «не зараховано» – якщо студент набрав менше 68 балів.

Тривалість вступного випробування – 1 година.

ЗМІСТ ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ГРУНТОЗНАВСТВО»

Тема 1. Грунти в біосфері. Фактори та особливості грунтоутворювального процесу.

Становлення грунтоznавства як науки. Грунт як важлива складова біосфери. Теоретичні основи науки про грунт. Вчення В.В. Докучаєва про грунт. Основні етапи розвитку грунтоznавства. Роль грунту у біосфері. Актуальні екологічні проблеми грунту та шляхи їх вирішення.

Загальна схема грунтоутворювального процесу. Основні грунтоутворювальні породи. Сутність процесу грунтоутворення, типи цих процесів: дерновий, підзолистий, болотний. Засолення. Морфологічні ознаки профілю. Загальна будова грунтового профілю. Фактори грунтоутворення. Поняття про гранулометричний склад грунту.

Органічна частина грунту. Джерела та склад органічної частини грунту. Процеси перетворення органічної частини грунту. Хімічний склад гумусу, його характеристика. Органо-мінеральні сполуки в грунті. Екологічна роль гумусу в формуванні та відтворенні родючості грунту.

Тема 2. Головні властивості ґрунтів.

Водно-фізичні властивості ґрунту. Поняття про основні та фізико-механічні властивості ґрунту. Вплив гранулометричного складу та органічної речовини на фізичні властивості ґрунту. Джерела води та умови її надходження в ґрунт. Formи води в ґрунті, її доступність для рослин. Водоємність ґрунту, її види і методи визначення. Водопроникність та водопід'їмальна здатність ґрунтів. Водовіддача ґрунту.

Фізико-хімічні властивості. Ґрунтові колоїди та вбирна здатність ґрунту. Будова ґрунтових колоїдів, їхні властивості та склад. Вбирна здатність ґрунту, її види та практичне значення. Поняття про кислотність, лужність та буферність ґрунту. Види кислотності. Ґрунтовий розчин, його склад і властивості. Хімічні меліорації кислих та засолених ґрунтів.

Водно-повітряний, поживний, тепловий режими ґрунту. Водний баланс ґрунту. Типи і підтипи водного режиму. Поживний режим ґрунту, умови його формування та регулювання. Основні фактори формування теплового режиму ґрунту. Складові елементи водного балансу ґрунтів. Заходи щодо регулювання водно-повітряного і теплового режимів ґрунтів різних природно-кліматичних зон і меліоративних об'єктів.

Тема 3. Систематика, класифікація, структура та ґрунтово-географічне районування України. Земельні ресурси України. Ґрунтовий покрив світу. Охорона та бонітування ґрунтів.

Класифікація ґрунтів. Історичний огляд, принципи класифікації. Поняття про типи, підтипи ґрунтів.

Грунтово-географічне районування України. Основні закономірності географічного поширення ґрунтів. Сучасна схема грунтово-географічного районування України.

Земельні ресурси, їхнє використання та антропогенні зміни ґрунтів. Земельні ресурси України в зонально-регіональному аспекті. Проблеми використання та охорони земельних ресурсів. Екологічні наслідки антропогенних змін ґрунту. Рекультивація порушених земельні вироблених торфовищ. Освоєність та структура земельного фонду, характер його сучасного використання.

Грантовий покрив світу. Грунтовий покрив тропіків і субтропіків. Ґрунти субтропічних пустель і напівпустель, суббореальних областей. Ґрунти кореальної тайгово-лісової області. Ґрунти арктичних і тундрових областей.

Поняття про грунтово-кліматичні зони. Грунтово-кліматичні зони, горизонтальна та вертикальна зональність, їхня характеристика. Типи та підтипи ґрунтоутворювальних процесів. Ґрунти лісо-тайгової зони. Основні фактори ґрунтоутворення. Типи та підтипи підзолистих, дерново-підзолистих ґрунтів. Морфологічні ознаки та умови сільськогосподарського використання. Ґрунти лісостепової, степової зони та зони сухих степів. Умови утворення, класифікація, характеристика, склад, властивості, рівень родючості та сільськогосподарське використання. Інтрацональні ґрунти. Болотний процес ґрунтоутворення. Основні типи боліт та особливості їх сільськогосподарського використання. Процес утворення засолених ґрунтів. Основні типи та підтипи засолених ґрунтів. Особливості сільськогосподарського використання.

Оцінка екологічного стану ґрунтів. Моніторинг та охорона ґрунтового покриву, завдання охорони ґрунтів. Моніторинг стану земельних ресурсів. Мета і задачі контролю за станом ґрунтового покриву, критерій його оцінки. Наукові засади організації системи моніторингу.

Система правових, організаційних, технологічних та інших заходів, спрямованих на збереження і відтворення родючості та цілісності ґрунтів. Рекультивація порушених земель. Бонітетна оцінка землі. Бонітування ґрунтів в Україні.

Список рекомендованої літератури:

1. Атлас почв Української СРСР. – К.: Урожай, 1979. – 159 с.
2. Гнатенко О.Ф., Петренко Л.Р., Капштик М.В., Вітвіцький С.В. Практикум з ґрунтознавства. - К.: НАУ, 2002. -230 с.
3. Крикунов В.І. Ґрунти і їх родючість. – К.: Вища школа, 1993. – 287 с.
4. Ніколайчук В.І., Білик П.П. Ґрунтознавство. Частина I (утворення, склад, властивості ґрунтів). – Ужгород: «Патент», 2000. – 238 с.
5. Ніколайчук В.І., Білик П.П., Матвієць О.Г., Кишко К.М. Ґрунтознавство. Частина II. Генезис, класифікація та сільськогосподарське використання ґрунтів. – Ужгород, 2004. – 284 с.
6. Охорона ґрунтів: Підручник / М.К. Шикула, О.Ф. Гнатенко, Л.Р. Петренко,

- М.В. Капштик. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2004. – 398 с.
7. Родючість ґрунтів: моніторинг та управління / За ред. В. Медвєдєва. – К.: Урожай, 1992.
8. Грунтознавство: Підручник / Д.Г. Тихоненко, М.О. Горін, М.І. Лактіонов та ін.; за ред. Д.Г. Тихоненка. – К.: Вища освіта, 2005. – 703 с.
9. Назаренко І.І. Грунтознавство: підручник для вузів / Назаренко І.І., Польчина С.М., Нікорич В.А. – 3-е вид. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2008. – 399 с.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ЗАГАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ ТА НЕОЕКОЛОГІЯ»

Тема 1. Екологія в системі природничих, соціальних та технічних наук.

Визначення, предмет і завдання екології. Тлумачення поняття «неоекологія». Об'єкт, предмет, методи досліджень та понятійно-термінологічний апарат неоекології (сучасної екології). Основні етапи розвитку екологічної науки. Сучасна екологія як міждисциплінарна наука. Поняття і структурні підрозділи сучасної екології. Основи системного аналізу, ієархічність систем, рівні організації біосистем, принцип емерджентності. Основні етапи екологічних досліджень. Методи прогнозу в екології (експертної оцінки, екстраполяції, моделювання тощо). Загальні уявлення щодо екологічних законів, правил, принципів.

Тема 2. Основні положення аутекології (факторіальної екології).

Основні положення аутекології (факторіальної екології). Визначення «середовище» та типи середовищ. Закон єдності організму та середовища (В.І. Вернадський). Екологічні фактори, умови, ресурси. Класифікація екологічних факторів: за часом, за періодичністю, за черговістю виникнення, за походженням, за середовищем виникнення, за характером, за об'єктом, умовами, ступенем та спектром дії. *Абіотичні* екологічні фактори: кліматичні (світло, тепло, волога, тиск тощо); ґрутові або едафічні (гранулометричний склад, щільність, вологість, склад ґрутових розчинів тощо); хімічні (хімічний склад атмосферного повітря, природних вод, ґрунтів, геологічного середовища тощо). *Біотичні* екологічні фактори: гомотипові та гетеротипові реакції; фактори живлення. *Антропогенні* екологічні фактори та їх вплив на абіогенні і біогенні природні компоненти. Адаптація до дії факторів: фізіологічна та еволюційна, енергетична, речовинна та інформаційна адаптації. Основні закони факторіальної екології (мінімуму Лібіха, толерантності Шелфорда, сумісної дії факторів Мітчерліха-Бауле, конкурентного виключення Гаузе тощо). Поняття «екологічна ніша» як центральний предмет вивчення екології. Правило обов'язкового заповнення екологічної ніші. Структура екологічної ніші (топічна, часова, трофічна, термальна, фундаментальна та реалізована, багатовимірна) та параметри екологічної ніші (ширина, ступінь перекриття).

Тема 3. Основні положення демекології (популяційної екології).

Визначення терміну «популяція». Нерівноцінність популяції. Ієрархія популяцій. Статичні параметри популяції: чисельність, щільність, біомаса, вікова, статева, етологічна та генетична структури. Динамічні параметри популяції: народжуваність, смертність, типи росту та продуктивності. Основні типи біотичних взаємодій між популяціями в угрупованнях і біоценозах (нейтралізм, конкуренція, аменсалізм, паразитизм, хижактво, коменсалізм, протоко операція, мутуалізм). Поняття коеволюції. Популяція як акцептор, який сприймає всю різноманітність порушень, що вносить в довкілля діяльність людини. Прикладні аспекти популяційної екології.

Тема 4. Основні положення синекології (теорії екосистем).

Екосистема як основний об'єкт вивчення в сучасній екології. Властивості біоценозу і біотопу – основних складових (підсистем) екосистем. Визначення та класифікація біоценозів. Критерії виділення біоценозів та їхні властивості. Закономірності просторового розміщення біоценозів. Принципи функціонування біоценозу. Трофічна, паратрофічна та конкурентційна структури біоценозу. Динаміка біоценозів. Екологічні сукцесії. Концепція клімаксу. Порівняльна характеристика понять «екосистема» і «біогеоценоз». Особливості структури та динаміки екосистем. Показники динамічної рівноваги екосистем. Особливості кругообігу речовин в екосистемах (біогеохімічні цикли основних біогенних елементів та їх антропогенна складова). Загальна схема трансформації енергії в екосистемах (екологічна ентропія, правила 10% і 1% тощо). Поняття про екологічні піраміди і їх типи (чисельності, біомаси, енергії). Принципи класифікації екосистем; біомна та енергетична класифікації екосистем Ю. Одума (1986). Приклади природних, напівприродних і штучних екосистем. Стисла характеристика основних природних систем України.

Тема 5. Основні положення біосферології (глобальної екології).

Сучасні уявлення про біосферу. Структура і динаміка біосфери. Жива речовина і її роль у біосфері. Еволюція біосфери. Жива речовина і її роль в біосфері. Еволюція біосфери. Екосистемна теорія еволюції біосфери: когерентна та некогерентна еволюція. Основні біосферні кризи, їх причини та наслідки. Сучасний етап розвитку біосфери; проблема трансформації біосфери в ноосферу. Формування соціальної сфери як планетної підсистеми. Антропогенне навантаження – основна причина сучасної деградації біосфери. Показники порушення стійкості біосфери. Основні глобальні екологічні проблеми сучасності.

Тема 6. Основні положення неоекології (мегаекології). Прикладні аспекти сучасної екології. Концепція нової екології або «неоекології» (В.Ю. Некос), чи «мегаекології» (М.Ф. Реймерс). Основні уявлення про антропогенний вплив на біосферу та її складові. Зміни природних екосистем під впливом процесів техногенезу (виробничої діяльності людини).

Особливості природного і антропогенного забруднення довкілля.

Визначення поняття «забруднення». Фізичне, хімічне і біологічне забруднення довкілля. Причини і негативні наслідки радіоактивного забруднення навколошнього середовища. Екологічна складова проблеми управління та поводження з відходами виробництва та споживання.

Фактори порушення якості атмосфери (види і джерела впливу на атмосферу, трансформація забруднювальних речовин в атмосфері, критерії санітарно-гігієнічної оцінки якості атмосферного повітря, основні негативні наслідки забруднення атмосфери; основні напрями охорони атмосфери). Основні причини порушення якості природних вод, принципи оцінки екологічного стану водних об'єктів, негативні наслідки забруднення природних вод та їх охорона. Основні причини деградації родючих ґрунтів, проблема хімічного і радіонуклідного забруднення ґрунтів та їх охорона. Загальні уявлення про геологічне середовище, екологічні функції геологічного середовища, вплив геологічного середовища на стан біоти і здоров'я людини. Антропогенний вплив на біоценози і проблема збереження біологічного різноманіття.

Екологічна складова природокористування. Принципи оптимального природокористування. Порівняльна характеристика понять «екосистема» і «природна система». Природно-ресурсний та еколого-економічний потенціал. Природні ресурси і умови. Принципи класифікації природних ресурсів. Сучасний стан та проблеми використання природних ресурсів (енергетичних, газово-атмосферних, водних, ґрунтово-геологічних, біологічних, комплексної ресурсної групи). Основні закони, правила та принципи оптимального природокористування. Особливості управління природними системами. Основні екологічні проблеми регіонів України.

Список рекомендованої літератури:

1. Екологія: Підручник / Кучерявий В.П.. – Львів: Світ, 2000. – 500 с.
2. Екологія: навчальний посібник / Гандзюра В.П. – вид. 3-є, перероб. і доп. – К.: Сталь, 2009. – 375 с.
3. Загальна екологія та неоекологія: Підручник / Некос В.Е., Некос А.Н., Сафранов Т.А. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 596 с.
4. Загальна екологія: Підручник / Кучерявий В.П.. – Львів: Світ, 2010. – 520 с.
5. Загальна екологія: навчальний посібник / Мусієнко М.М., Войцехівська О.В.. – К.: Сталь, 2010. – 379 с.
6. Основи екології: Підручник / Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. – К.: Либідь, 2005. – 408 с.
7. Основи екології: теорія та практикум. Навчальний посібник / Білявський Г.О., Бутченко Л.І. – К.: Лібра, 2006. – 368 с.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ЗАПОВІДНА СПРАВА»

Тема 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи.

Етапи історичного розвитку заповідної справи. Еволюція концептуальних засад природоохорони: заповідники, Червона книга, Зелена книга, поліфункційні об'єкти (парки, біосферні резервати). Діяльність МСОП та ООН. Процес Ріо та Цілі Тисячоліття.

Відображення питань створення, розширення та охорони ПЗФ в екологічній політиці України. Поняття природних територій та об'єктів особливої охорони згідно законодавства України. Природно-заповідний фонд та його значення у збереженні довкілля. Критерії створення об'єктів та територій ПЗФ. Збереження біорізноманіття на територіях об'єктів ПЗФ.

Конвенція про збереження біорізноманіття, інші пов'язані міжнародні правові документи. Європейський червоний список, перелік МСОП. Поняття про Екосистемний підхід.

Наукове забезпечення ведення Червоної та Зеленої книг в Україні. Раритетні види фауни і флори, грибів, занесених до Червоної книги України. Критерії створення об'єктів ПЗФ.

Класифікація територій та об'єктів ПЗФ: природні території та об'єкти, штучно створені об'єкти. Завдання, науковий профіль, особливості природоохоронного режиму та характеру функціонування природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, заказників, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків. Статус та особливості охорони інших об'єктів ПЗФ.

Правове забезпечення заповідної справи в Україні. Закони України «Про охорону навколошнього природного середовища» (1991), «Про природно-заповідний фонд України» (1992), «Про екологічну мережу України» (2004) та інше пов'язане законодавство щодо живої природи. Кодекси (Лісовий, Земельний, Водний, Про надра тощо) у відношенні до заповідної справи.

Землі ПЗФ. Форми власності на землю на територіях ПЗФ, обмеження (обтяження) землекористуванні на територіях ПЗФ. Зміни законодавства у сфері заповідної справи.

Тема 2. Організація заповідної справи в Україні.

Сучасний стан природно-заповідного фонду України та регіону. Перспективи розвитку мережі ПЗФ. Концепція розвитку ПЗФ в Україні на період до 2020 року. Укази Президента України та документи Кабінету Міністрів України про заходи щодо регулювання та розвитку заповідної справи в Україні.

Управління в галузі організації, охорони та використання ПЗФ. Галузеве підпорядкування об'єктів та територій ПЗФ. Державний контроль за дотриманням встановленого режиму територій та об'єктів ПЗФ. Впровад-

ження системи управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду з урахуванням вимог міжнародних стандартів ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18000, а також міжнародного досвіду.

Порядок оформлення документів на створення об'єктів ПЗФ. Порядок відведення земельної ділянки. Зонування територій ПЗФ. Винесення меж об'єктів та територій ПЗФ в натуру. Ведення Державного кадастру територій та об'єктів ПЗФ. Літопис природи, як основна форма звітності об'єктів ПЗФ про свою діяльність. Нормативно-правові акти, що регламентують резервування земель для подальшого заповідання, створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів ПЗФ. Проекти організації територій об'єктів ПЗФ.

Структурні елементи та складові екомережі та їх характеристика. Реалізація Загальнодержавної програми формування екомережі та проблемні питання її впровадження. Зв'язок національної екологічної мережі з Всеєвропейською екомережею. Території ПЗФ, що входять до складу основних широтних та меридіальних коридорів національної екомережі (Азово-Чорноморського, Степового, Галицько-Слобожанського, Поліського, Дніпровського, Дністровського, Карпатського та ін.).

Використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів ПЗФ, обмеження стосовно використання природних ресурсів на заповідних землях. Розвиток рекреації на територіях ПЗФ. Нормативні документи, що регламентують наукову та екологічно-освітню діяльність заповідників і національних природних парків України. Нормативна база стосовно переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами ПЗФ.

Служба державної охорони природно-заповідного фонду України. Правовий режим збереження територій та об'єктів ПЗФ та відповідні нормативно-правові документи. Такси для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

Внесок громадськості в розвиток природно-заповідної мережі України. Юридичне забезпечення участі громадян в створенні та охороні об'єктів та територій ПЗФ. Екоосвіта та екоінформування на базі установ ПЗФ.

Список рекомендованої літератури:

1. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи: навчальний посібник / Ю.М. Грищенко. – Рівне: РДТУ, 2000. – 239 с.
2. Гродзинський М.Д. Заповідна справа в Україні: навчальний посібник / М.Д. Гродзинський, М.П. Стеценко. – К.: Географіка, 2003. – 306 с.
3. Карамушка В.Г. Міжнародні правові документи в сфері охорони навколошнього середовища та їх статус для України / В.Г. Карамушка, Я.І. Мовчан // Екологічна енциклопедія. – Т. 2, дод. 2. – К.: ТОВ «Центр екол. освіти та інформації», 2007. – С. 353-366.

4. Масікевич Ю.Г. Правове регулювання заповідної справи в Україні (спеціальне зібрання законодавчих документів) /Ю.Г. Масікевич, Я.І. Мовчан, П.М. Цицима. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2007. – 816 с.
5. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа: навч. посібник /С.Ю. Попович. – К.: Арістей, 2007. – 480 с.
6. Солодкий В.Д. Заповідна справа: Підручник /В.Д. Солодкий, Л.Л. Товажнянський, Ю.Г. Масікевич та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 288 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Критерій оцінки вступного випробування.....	4
Зміст вступного випробування в розрізі навчальних дисциплін.....	5
Навчальна дисципліна «Грунтознавство».....	5
Навчальна дисципліна «Заповідна справа».....	7
Навчальна дисципліна «Загальна екологія та неоекологія».....	10